Published and distributed under permit (No. 761), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXX. | Число 179. | Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 4. серпня, 1922. | VOL. XXX. | No. 179. | Jersey City, N. J., Friday, August 4, 1922. | THREE CENTS

ПРЕЗИДЕНТ ГАРДИНҐ ВИЖИДАЄ ДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ ПОДІЙ У СПРАВАХ УГЛЕВОГО І ЗЕЛІЗНИЧОГО СТРАЙКУ

ВАШИНҐТОН, Д. К., 2. серпня. — [illegible]и, що були нині в Білому Домі у президента Гардинґа, ка[illegible]ть, що президент заявив, що покищо займе вижидаюче ста[illegible]вище у справі зелізничого та углевого страйку. Вони кажуть, що президент зажде в кождому разі до пятниці, коли страйкові справи мають бути обговорені на засіданню міністерського кабінету.

Президент Гардинґ, як кажуть, не хоче ще тепер рішитись на крайні способи для полагоди страйків, одначе адміністрація весь час пильно слідить за розвитком подій у страках і не полишить їх без своєї уваги, а у випадку потреби без заходів, хотяйби і найрішучійших.

ПРОВІДНИКИ СТРАЙКУЮЧИХ ЗЕЛІЗНИЧНИКІВ ПРИЙМАЮТЬ УМОВИ ПРЕЗИДЕНТА ГАРДИНҐА

ШИКАҐО, Ілл., 2. серпня. — Провідники страйкуючих зелізничих робітників (шапменів) постановили нині приняти в цілости предложення президента Гардинґа для полагоди зелізничого страйку.

Вони вислали телеґраму до президента Ґардинґа, в якій повідомляють його, що приймають його умови для покінчення страйку, хотяй здержливо, а коли не прийде до мира, то се не буде їх виною.

СПРАВА ПОЛАГОДИ ПЛАТЕНЬ ТРЕКМЕНІВ

ШИКАҐО, Ілл., 2. серпня. — Зелізнича Робітнича Рада Злучених Держав постановила нині зачати переслуханне у справі платень для шляхових робітників на зелізницях в Злучених Державах дня 28. с. м.

СПРАВА РОЗДІЛУ ЗАСОБІВ УГЛЯ ВЧАСІ СТРАЙКУ

ВАШИНҐТОН, Д. К., 2. серпня. — Контрольор угля Спенсер відбув конференцію з міністром торговлі Гувером у справі контролі і розділу засобів угля в Злучених Державах.

Відтак він оголосив правила, після яких буде розділяти угле поміж поодинокі частини краю.

ҐОВЕРНОР СТЕЙТУ ІНДІЄНА ДОБУВАЄ УГЛЄ ДЛЯ СТЕЙТУ ПІД ОХОРОНОЮ ВІЙСКА

ІНДІЯНОПОЛІС, Інд., 2. серпня. — Ґовернор стейту Індієна, МекКрей, обняв нині під свою контролю дві копальні і вислав 800 вояків в углеві поля у Стонтон.

Він оголосив воєнний стан в Стонтон, Кловерленд, Вилімставн, Торнер і в околиці, на час робіт в копальнях підчас страйку.

Ґовернор хоче вжити всіх заходів, аби добути потрібну скількість угля для стейту.

ТРАТИТЬ МАНДАТ ПО 20 ЛІТАХ ПОСОЛЬСТВА

ТОПЕКА, Кензас, 2. серпня. — При вчерашніх виборах кандидатів упав Фил Кемпбел, конґресмен з третього округа стейту Кензас.

Він був конґресменом протягом останніх 20 літ.

ШІСТЬ ОСІБ ПОМЕРЛО ВІД ЗАТРОЄНИХ ПАЇВ

НЮ ЙОРК, Н. Й., 2. серпня. — Досі померло вже 6 осіб з тих майже 100 осіб, що захоріли в понеділок по зїдженню паїв в ресторані Телборн при 1127 Бродвей (біля 27-ої улиці) в Ню Йорку.

Богато ще є хорих в шпиталях. Власник ресторану Самуїл Дрекслер оголосив, що дасть $1,000 тому, хто винайде виновника затроєння паїв.

Досліди виказали, що паї були затроєні аршеніком, але виновників затроєння досі ще не найдено.

АСЕКУРАЦІЯ НА 26 МІЛІОНІВ ДОЛ. ПРОТИ ВЛОМУ

НЮ ЙОРК, Н. Й., 2. серпня. — Касу стейту Пенсилвенія заасекуровано тут нині перед вломом на $26,000,000.

Асекурація приняла Нешенел Шюрті Ко. разом з 25 другими американськими компаніями.

Асекурація є на три роки, за які стейт Пенсилвенія заплатить премію $32,000.

Се найбільша асекурація проти влому, яку колинебудь досі в Америці підписано.

ПОМЕР ВИНАХІДНИК ТЕЛЕФОНУ

СИДНІ, Нова Скотія, Канада, 2. серпня. — Тут помер нині винахідник телефону, Др. Алексадер Ґреґем Белл.

Белл родився в Шотляндії в 1847 році, отже прожив 75 літ. Телефон винайшов він в 1876 році.

СЛІДСТВО НАД ПРОДАЖНИМИ СЕНАТОРАМИ

ВАШИНҐТОН, 1. серпня. — Закиди сенатора Каревея, що поодинокі сенатори виступають за митовим законом тому, що вони мають в тім особистий інтерес, таки найшли далекосяглі відгуки, коли другий сенатор, Ґудінґ з Айдаго, провідник републиканського рільничого блоку, вніс нині резолюцію в сенаті, щоби розслідити закиди, що декотрі сенатори, які голосували за високим податком на вовну, щобили се для власних зисків.

НЮЙОРСЬКИЙ ФІНАНСІСТ ЗА ПОЗИЧКОЮ ДЛЯ НІМЕЧЧИНИ.

ВИЛІЄМСТАВН, МЕСС., 2. серпня. — На лекціях в тутешньому Політичному Інституті говорив нині звісний нюйорський банкир Павло М. Варбурґ.

Він виступив проти версайського договору і заявився за тим, аби Америка й Анґлія повідписували воєнні довги, а дали позичку Німеччині.

КАЖЕ, ЩО ФРАНЦІЯ ЗАПЛАТИТЬ ДОВҐИ АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 2. серпня. — Нині відїхав кораблем „Парі" до Франції французький амбасадор у Вашинґтоні Жіль Жісран на вакації.

Перед відїздом заявив він представникам преси, що Франція заплатить Америці воєнні довги, тільки вона сього не може зробити зараз і сподівається, що Америка буде для неї вирозуміла.

ЗАКИДАЮТЬ ПРОДАЖ УРЯДІВ

ВАШИНҐТОН, 1. серпня. — Сенатор Дайел постарався о поміщенне в урядових протоколах зроблених ним закидів, що Джосеф В. Толберт, голова републиканського комітету в Савт Каролайні ,продавав федеральні уряди в тім стейті.

Сенатор висказався за слідством в тій справі, заявляючи свою готовість зявитися кождої хвилі перед комітетом для посвідчення правдивости своїх тверджень.

ЗАВЕРТАЮТЬ ІМІҐРАНТІВ.

Іміґраційні власти час від часу виявляють поважні траґедії, що розграваються серед нових іміґрантів, приїзджаючих до Злучених Держав. Ось недавно появилася урядова заява іміґраційних властий в нюйорськім порті про відосланнє назад двох бельґійських горожан, а то пані Елвіри Картон та її чотиро-літного сина. Пані Картон приїхала другоюклясою на корабли „Аквітанія", котрий причалив до нюйорського порту дня 30. червня. Хоч корабель станув в доку аж дня 1. липня, однак наслідком того, що вже 30. червня урядники кварантинового уряду були на ньому, мусів почислити своїх пасажирів до квоти з року 1921., а не до квоти з 1922. року, як се зроблено з пасажирами кораблів, які підїхали до порту того самого дня, що „Аквітанія", але задержалися на три милі від берега до дня 1. липня. На нещастє для пані Картон, квота іміґрантів з Бельґії була вже виповнена і іміґраційні урядники запропонували пані Картон право висідання на беріг на тій основі, що вона недавно вже була в Злучених Державах і малаби право вертати туди яко так званий „резидент", однак рівночасно зажадали від корабельної компанії перевозити назад її 4-літнього сина. Пані Картон, котра спеціяльно по сина їхала, не хотіла розлучитися з дитиною і постановила вернути до рідного краю з дитиною.

„Кунард", властителька „Аквітанії", іміґраційні власти покарали гривною 200 долярів за привіз одної людини, яка не мала право висісти на беріг.

ЛІКВІДАЦІЯ ТИФУ НА ВОЛИНІ.

Харківський „Комуніст" повідомляє:

„Пошесть тифу на Волині ліквідовано".

САМОУБИЙСТВО ЧИ УМИЙСТВО?

Коло 10-ої години рано минувшої суботи скрентонська поліція дістала вістку, що Михайло Юґас пропав безслідно зі свого дому. Телефонуючі просили поліцію о допомоґу в найденню Юґаса, котрий мав бути несповна розуму. Того самого дня пополудни двох Скрентонців, що подали поліції свої імена як Франко Мицевич та П. Рокіцький, йдучи полями фабрики Нешенел Енджін Мерін Веркс, що розтягаються здовж потока Рорінґ Брук, натрапили на тіло Юґаса, лежаче навзнак. В його голові були дві рани, з котрих обильно сплivала кров. Коло нього лежав револьвер. Вони порадилися піти до поблизького уряду одної деревляної фірми і зателефонувати про свою стрічу до поліції. Наспівша поліція переконалася, що револьвер, котрий найдено коло Юґаса, мав в собі пять куль, з котрих дві були вже вистрілені. Се малиби бути кулі, що опинилися в голові Юґаса. Поліція припускає самоубийство, догадуючися з положення тіла, що Юґас стрілив до себе, сидячи на земли похилений вперед. Повідомлений поліцією судовий лікар (коронер) казав відставити тіло до одного похоронного заведення.

Юґас жив під числом 910. Савт Вашінґтон Ев. Мав 47 літ.

МЕЖИНАРОДНА КООПЕРАЦІЯ ВЧЕНИХ.

В Женеві зібрався дня 1-го серпня так званий Інтелектуальний Комітет при Лізі Народів, що має на цілі постаратися о межинародне співробітництво учених.

На засіданне комітету зібралося велике число вчених світової слави. Межи инчими приїхали: пані Марія Кіріе-Складовська, польська знавчиня радія; славний французький фільософ Берґсон, і другі. З Німеччини мав зявитися як представник німецьких вчених Альберт Айнштайн, відомий провідник жидівських сіоністів, але в послідній хвили написав, що праці на університеті (він вчить на берлінськім університеті) не дозваляють йому виїхати на конґрес. Ся заява викликала богато балачок на конференції.

Комітет уконституувався в той спосіб, що предсідателем вибрано одноголосно Берґсона, а віцепрезидентом Ґілберта Морея, славного на весь світ знатока грецької мови.

ХТОСЬ ЗАСТРІЛИВ ЖІНКУ.

З МкКріри, Ман., Канада, доносять: Тут знайшли нині жінку Николи Вольського коло хати неживу, з простріленими грудьми. Її чоловіка підозрівають о убийство.

Подробиці історії такі, що Р. Чатвинд і М. Скат здибали пятеро дітий на полю і ті розказали, що сталося. Опісля вони вдалися до дому Вольського і знайшли жінку коло стіни неживу. Відтак дали знати поліції.

По огляненню показалося, що хтось стріляв в плечі і куля перейшла через груди в околиці серця. Крім того инші три кулі застрягли в стіні.

Діти оповідають, що коли всі пійшли спати, почувся якийсь гамір. Мати їх пійшла розвідати, що се, та тоді почулися стріли і мати вже не вернула до хати. Діти зі страху поховалися до пивниці.

Виявилося дальше, що між померщою і її чоловіком попередного дня була сварка, після якої Вольський поїхав на фарму, що була чотири милі від дому. Всіх дітий лишилося осьмеро.

АНКЕТА ПРО КУСТАРНУ ПРОМИСЛОВІСТЬ НА УКРАЇНІ.

Харківська ґазета „Комуніст" повідомляє:

„Центральне статистичне управління України розпочало на Україні анкету для зясування в Республиці старих кустарних промислів.

Анкетою охоплюється загальна кількість дворів й загальна кількість осіб, що працюють над кустарним ремеслом по кождому селу й по кождому промислові окремо.

Заповнення анкети доручається волосним статистикам.

Серед низки богатьох питань анкета має на меті зясувати, які промисли на Україні виникли під час війни та революції (то пак з 1914 року), якими промислами перестали за час революції займатися зовсім, якими промислами стали займатися за останні роки (1921-22 р. р.)."

ХОЛЄРА НА ДОНЩИНІ.

Харківський „Комуніст" повідомляє, що в Таганроґському повіті щоденно захворює на холеру до 100 людий.

Особливо зміцнилась пошесть холери у великій слободі Миколаєвці, яка лежить в 9 верстах від міста."

ІНТЕРПЕЛЯЦІЯ В ІТАЛІЙСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ В СПРАВІ КОЛЬОНІЗАЦІЇ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ.

ВІДЕНЬ, 16. липня. — На засіданню 22. червня с. р. поставили посли Прунотто, Скотті, Люссу і товариші до міністра закордонних справ таку інтерпеляцію:

„Хочемо знати, чи міністер закордонних справ поінформований про самовільний і незаконний розділ землі у Східній Галичині між мужиків, спроваджених з Польщі, через що нарушується тяжко інтереси автохтонного населення; чи уряд інтересувався з тої нагоди питанням пошановання Сан-Жерменського договору, ратифікованого вже італійським парляментом; і яку акцію думає розпочати італійське правительство як для охорони інтересів і прав автохтонних селян, так і для привернення правного становища на галицькій території".

НЮЙОРСЬКІ БАНКИРИ ЗА ВІДПИСАННЄМ АМЕРИКАНСЬКИХ ДОВҐІВ

ПАРИЖ, 2. серпня. — Нюйорські банкири Дж. П. Морґан і Отто Г. Кан, котрі тепер є в Парижі, заявляють, що вони є за відписанням американських воєнних довгів европейським державам.

Вони кажуть, що вважають се відписанне за конечне для економічного піддвигнення Европи і для інтересу Америки.

АМЕРИКАНЦІ РОЗВОДЯТЬСЯ В ПАРИЖІ

ПАРИЖ, 2. серпня. — В останньому часі увійшло в моду у американських богачів їхати на розводи до Парижа.

Тутешні часописі подають, що протягом недовгого часу в париських судах розвелись два нюйорські подружа і одно питсбурське.

АНАРХІСТИ ХОТЯТЬ УБИТИ ПРЕМІЄРА ПУАНКАРЕ

ПАРИЖ, 2. серпня. — В Фіністр зловлено Люета, котрий втік з вязниці.

Перед судією заявив він, що втік з вязниці разом з другим анархістом, щоби виконати замах на французького премієра Пуанкаре.

ЛІТАКОМ З БЕРЛІНА ДО МОСКВИ БЕЗ ПЕРЕСТАНКУ

МОСКВА, столиця Московщини, 2. серпня. — Нині прилетів сюди літаком німецький летун Ґотте з Берліна, разом з одним механіком і одним пасажиром.

Се була перша воздушна подорож між Берліном і Москвою без перестанку.

Дорога виносила 1,180 миль, а тривала 10 годин і 40 мінут. Пересічно скорість літака виносила 110 миль на годину.

НОВИЙ КАНДИДАТ НА ҐУБЕРНАТОРА ПРИКАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

ВІДЕНЬ, 16. липня. — Чеські аґрарії, себто доробкевичі-обшарники, висувають щораз сильнійше особу аґронома Хльовпка на місце ґубернатора Прикарпатської України. Як відомо із статей Хльовпка, є він горачим противником українства, а прихильником русофілів.

РОСІЙСЬКА СОЦІЯЛІСТКА-РЕВОЛЮЦІОНЕРКА НА СУДІ ПЕРЕД БОЛЬШЕВИЦЬКИМИ „ПРОКУРАТОРАМИ"

МОСКВА, столиця Московщини, 1. серпня. — На нинішній розправі большевицького „революційного" трибуналу, який судить провідників соціялістів-революціонерів, промовляла обжалувана Евгенія М. Ратнер.

Вона говорила без перестанку три години.

У своїй оборонній промові говорила вона тільки загально про большевицькі обжалування соціялістів-революціонерів, а ані словом не боронила себе або других обжалуваних окремо.

Вчасі її промови судова саля була переповнена, але „публика", спроваджена большевицькою чрезвичайкою, її не оплескувала.

Часами обжалувана у своїй бесіді розгорячувалась. Іноді „прокуратор" Криленко і його товариш, комісар просвіти Луначарський намагались перебити її промову, але вона на них не звертала уваги і їх замітки іґнорувала.

Звернувшись до Криленка, Евгенія Ратнер кликала:

„Ви, комуністи, боїтесь нашої партії, наших ідей, і нашої сили, бо ми є пролетаріят!"

Опісля вона ще раз звернулась до Криленка і говорила:

„Ви кажете, що суджені соціялісти-революціонери повинні бути вдячні большевицькому „урядови" за „справедливий суд". Чи се дійсно справедливий суд? Домагаєтесь кари смерти для 30 соціялістів-революціонерів, але я вам повідаю, що ви не осмілитесь виконати на них кари смерти".

Вона була скромно одіта в чорне убрание. Виглядала перемучена дволітньою вязницею, але виглядала ще повна сил у своїй промові. Має вона 34 роки.

ГРЕКИ ВИСТЕРІГАЮТЬСЯ ПЕРЕПАЛОК З АЛІЯНТСЬКИМИ ВІЙСКАМИ

АТЕНИ, столиця Греції, 2. серпня. — Тутешні часописі доносять, що грецьке правительство видало наказ грецькій воєнній команді, аби не допустила до сутичок грецької армії з аліянтськими війсками в Малій Азії і в Тракії.

УСІМ ДО ВІДОМА

Редакційний Комітет „Свободи" удав ся до „Амерікен Реліф Коммітті" в Ню Йорку, щоби розвідати про розмір голоду на Україні. Урядник цього комітету д. Дейлі, заявив нам, що „РАДЯНСЬКИЙ УРЯД" РОБИВ АМЕРИКАНСЬКОМУ КОМІТЕТОВИ УСЯКОГО РОДА ПЕРЕШКОДИ, так, що американська ратункова акція мусіла обмежитися на самі тільки великі міста. Під тепер навіть і ця робота припинена.

Нас відіслано до жидівського „Джойнт Дистрибюшин Ком.", котрий мовляв займається ратунковою акцією на Україні. Колиж ми розвідувалися у сім тов-і, чи справді вони таку загальну акцію ведуть, нам відповіли, що їх робота обіймае ВИКЛЮЧНО тільки українських Жидів. Супроти того ми віднеслися знова до д. Дейлі, передаючи йому вістку, що нема ніякої американської акції, яка неслаби поміч вмираючим з голоду українським селам. Він був дуже збентежений і порадив нам, щоби прийти в понеділок, 27-го липня, коли прибуде головний урядник від „Амерікен Реліф". —

Вважаемо проте за конечне подати сю справу до відома загалу а з окрема екзекутиві „Об'єднання", щоби вона подбала, де належить, щоби Україна одержала хоть яку-таку поміч від Америки.

Українці в Америці зложили сотки тисяч на амер. „Червоний Хрест", сотки наших хлопців віддало свое життє під амер. хоругвами, міліони молоді з В. України упали в бою за сю саму справу. — Ми маємо повне право домагатися помочі від уряду Злучених Держав.

Хай наше правительство уділить поживи і насіння для В. України як пожичку. Така пожичка певно буде скорше звернена, чим польська...

Впрочім Американці дали Вірменії, Росії і другим краям беззворотні запомоги. Вони не пожалують милостині і конаючій від голоду Україні.

Ціле діло у тім, щоби не прогаяти часу.

Єсли Американці не повірять, що українські села вимирають, хай пішлють урядову комісію розслідити.

Ми мусимо добити ся бодай до того, щоби конанне нашої нації почув широкий світ. —

РЕДАКЦІЙНИЙ КОМІТЕТ „СВОБОДИ"

УКРАЇНСЬКИЙ ВІЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ В ПРАЗІ З КІНЦЕМ РОКУ

(Від власного кореспондента).

Про Український Вільний Університет в Празі писав я Вам останній раз з початком літнього семестра („Свобода", ч. 120 з 25 мая 1922).

Тепер літній семестр скінчив ся і так Український Вільний Університет в Празі закінчив перший шкільний рік своеї діяльности в Празі.

Про склад професорської колеґії, як також про зміст викладів у літнім семестрі писар я докладно в попередній статі.

Тому тепер пригадаю тільки загально, що український Вільний Університет в Празі складається з двох факультеті: факультету фільософічного і факультету права й суспільних наук і числить 13 професорів звичайних, 3 професорів надзвичайних, 4 доцентів і лекторку, — разом 21 професорських сил.

На останніх засіданнях сенату рішено покликати на слідуючий шкільний рік цілий ряд нових професорських сил, як тільки вдасться збільшити фонди, потрібні на удержанне Університету.

Взагалі Український Вільний Університет в Празі міг би дуже успішно розвивати ся, якби тільки сього розвитку не спиняла недостача фондів. Українських учених — і таких, то зараз могли би заняти катедри, і таких, що заняли би катедри після короткого наукового підготовлення, є досить. Біда тільки, що нема фондів, які дали би їм змогу вести наукову працю при Українськім Вільнім Університеті в Празі.

Коли мова про фонди, то треба зазначити, що Український Вільний Університет в Празі істнує завдяки прихильности чеського громадянства. Згадую про се тому, бо знашлися — таки між Українцями! — такі „приятелі" Університету, що нарікали як богато, він коштує, і представляли справу так ніби-то він непотрібно поїдає українські народні фонди.

Тимчасом в дійсности український Вільний Університет в Празі не тільки не бере українських народніх фондів, але приносить ще ту користи, що при нім знаходить змогу матеріяльного істнування й наукової праці українські професори, а також завдяки його істнуванню скріпилася матеріяльна основа істнування українського студенства в Празі.

А саме Український Вільний Університет причинився до зорґанізування постійної місячної підмоги майже для тисячі українських студентів у Празі. Сю підпомогою управляє Чесько-український Комітет, зложений з делеґатів професорів чеського університету, професорів Українського Вільного Університету, Українського Громадського Комітету, чеського студенства і українського студенства.

З важнійших подій унівеситетського життя за останній шкільний рік — побіч згаданих уже в попередніх статтях — треба згадати ось-що:

Дня 16. марта президент ЧеськоСловацької Республики проф. Масарик приняв депутацію українського Вільного Університету і українського студентства. В склад депутації входили: ректор проф. д-р Олександер Колесса, деканй проф. д-р Станислав Дністрянський і проф. д-р Степан Смаль-Стоцький і представник сту-
Депутація предложила прези-
дентства Олекса Черкавський.
дентови Чесько-Словацької Республики цілий ряд справ, які відносяться до Українського Вільного Університету і до українського студентства в Празі.

Дня 1 цвітня ректор Колесса і продекан Антонович були приняті чеським президентом Бенешем, з яким так само обговорили справи Університету.

В днях 13-16 мая відбувався в Празі конґрес професорів висших шкіл, в якім взяло участь коло 500 професорів. На сей конґрес запрошено представників Українського Вільного Університету на рівні з иншими університетами. Ректора Українського Вільного Університету покликано на рівні з ректорами чужих університетів до почесної президії, а крім того до президії двох секцій. На святочнім отворенню конґресу, яке було в салі парляменту, був президент Чесько-Словацької Республики Масарик, міністри, посли, амбасадори чужих держав і ин. достойники. На сім отворенню ректор Українського Вільного Університету виголосив (по части українською і по части чеською мовою) привітну промову, яку з'їзд приняв голосними оплесками. На принаттю делеґатів конґресу у президента Масарика була також делеґація Українського Вільного Університету. З ректором Університету, як з ректорами инших університетів, президент Масарик розмовляв особисто.

Словом, на сім конґресі як і взагалі Чехи трактують Український Вільний Університет на рівні з своїми й иншими університетами.

З внутрішнього університетського життя треба згадати про зорґанізуванне іспитових комісій при обох факультетах, про завязок бібліотеки, про плян видавництва наукових підручників і наукових записок, про вступні праці над заложенням Українського Наукового Товариства, яке побіч професорів гуртувало би й инші українські наукові сили. Все те покищо в скромних розмірах, бо на широку акцію нема фондів.

Окремо треба згадати, що Український Вільний Університет з своїх невеликих фондів дає ряд степендій молодим українським ученим, щоб уможливити їм дальшу наукову працю.

В своїй діяльности не забув Український Університет також на важке положенне українських наукових установ і українських учених на Радянській Україні. Він робив заходи, щоб чеські круги поміч, яку дають московським ученим, давали також ученим українським. Старав ся також, щоб чеські й заграничні наукові видавництва посилали свої видання українським науковим установам з окрема Українській Академії Наук в Київі.

З кінцем шкільного року професорська колеґія зложила свій одно-денний дохід на підмогу для українських учених і письменників. Сю підмогу вже вислано до Київа.

Згідно з університетськими традиціями при кінці літнього семестра вибрано новий сенат на слідуючий шкільний рік. Ректором вибрано проф. д-р Станислава Дністрянського, проректором стає дотеперішній ректор проф. д-р Олександер Колесса, деканом фільософічного факультету вибрано проф. Дмитра Дорошенка, продеканом стає дотеперішній декан проф. д-р Смаль Стоцький, деканом факультету права і суспільних наук вибрано проф. Федора Щербину, продеканом проф. Оттона Ейхельмана (з огляду на те, що дотеперішнього декана Дністрянського, який мав би стати продеканом, вибрано Доктором).

Новий сенат розпічне урядованне з початком нового шкільного року.

На останнім засіданню дотеперішнього сенату ректор Колесса у пращальний промові дав розвитку Університету в сім шкільнім році, а декан фільософічного факультету проф. д-р Степан Смаль-Стоцький, забравши слово як найстарший віком і професорством член сенату, зазначив великі заслугу ректор Колесси для перенесення. Українського Вільного Університету до Праги і для його розвитку в Празі.

Як член професорської колеґії Університету я тільки зазначую події з життя університету, здержуючися від похвали установи, в якій сам працюю.

Одначе нехай і мені вільно буде сказати, що Український Вільний Університет в Празі може сміло повеличати ся тими успіхами, які він осягнув у сім шкільнім році.

В слідуючий шкільний рік український Вільний Університет вступає на міцних основах, які здобув собі своєю працею.

Про загально-національне значінне Українського Вільного Університету в Празі не треба богато говорити: воно кождому ясне.

Коли на Радянській Україні українські наукові установи позбавлені змоги працювати, а українські учені вмирають з голоду, коли під окупацією Польщі український університет мусить ховати ся в тайне підземелле неначе перші християни в катакомбах, — Український Вільний Університет в Празі є живим свідоцтвом живучасти української культури і голосним протестом проти поневолення українського народу.

Прага, 7 липня 1922.

Д-р Михайло Лозинський.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

„УЧИЛ МАРЦІН МАРЦІНА".

В Москві має при кінці сього тижня початися конференція президентів та секретарів з усіх провінціональних большевицьких установ в советській Росії. Будуть, очивидно, після московського націоналістичного розуміння комісарів про єдіну і неділиму Росію представники не лишень Росії, але й Вкраїни. На нарадах мають порушуватися справи, які є дуже важними з огляду на недавні межинародні невдачі большевизму в Ґенуї та Ґазі. Про важність конференції для большевицького уряду нема сумніву.

Про конференцію ходять завдалегідь цікаві поголоски. Як подає прихильний большевикам московський кореспондент буржуазнісінької нюйорської ґазети "Таймса", на нарадах будуть розбирати не такі питання, які мали стати головними питаннями внутрішньої політики советів після розуміння заграниці; ані справа голоду, ані справа розбиття промислу та перевозу, ані навіть особисті непорозуміння межи большевицькими лідерами, заострюючіся від часу занедужання Леніна, не будуть головним каменем преткновення на московськім конвектиклі. Ціла конференція, на думку сього звичайно добре поінформованого ґазетяра, має обертатися довкола питання, як навчити провінціяльних большевицьких комісарів того, що нова економічна політика советів дасться погодити з наукою соціялістичного письменника Карла Маркса. Хоч большевицькі комісарі на провінції досі держалися приказів московської централі з карностю добре витресованого пруського вояки, хоч партійні члени поза Москвою приймали як невідкличне слово правди всяку несенітницю, як лиш вона виходила з Москви, мимо сього послідними часами самі Москвичі почали відчувати потребу підреперувати свою марксівську повагу, значно ушкоджену наворотом до капіталізму. Наві большевицька армія виглядає по давньому одноцільна, але в середині її почали вже точити хроби. Під впливом карколомних закрутів та воздушних виворотів, які з блискавичною скоростю робили московські головачі большевизму, в тверді голови провінціяльних большевицьких бажибожуків почали прокрадатися лучі сумніву, сього сонця всякого розуму. Чим далі, тим менче ставала їм зрозуміла політика Москви. Хоч вони вдавали повне зрозумінне московської політики та непохитну згоду на всі блазенські виправдування капіталістичного завороту та хоча вони готові були покласти трупом кождого противника нової політики, та в їх серцю не було такої самопевности, якої вони домагалися від побитих ними людий.

З отсих невідрадних умов большевицький уряд старається вилабудати через скликанне всіх комісарів на кількадневні партійні реколекції до Москви. Тут старі партійні грішники мають висповідатися зі своїх вольних і невольних прогрішень проти московських біскупів та рабінів большевицької віри. Тут старі провінціональні непомильні вчені мають навчитися нового катехізму большевизму, котрий дуже скидається на капіталістичний катехізм, до недавна признаваний большевиками за схизматичний. Там запеклі покутні Марксісти мають утвердитися наново в вірі, що Москва ще по давному йде прямою дорогою Маркса до революції в імя пролетаріяту, хоч ся дорога виглядає на продаванне шкіри Росії та України межинародним капіталістам на виправу.

Московські даляй-лями хочуть в той спосіб в зародку вбити всякі схізми серед своїх вірних овечок московської інтернаціоналки. Як на будуче з Москви покивають головами з гори в долину, то цілий комісарський світ від Харкова по Камчатку має крячати унісоно: „Так!" І як в Москві заблеють: „Бе", то з цілої Росії та України понесеться одностайне „Бе-Бе-Бе". На думку большевицьких головачів, в большевиків повинна бути одна голова до думання, хочби в партії було навіть сто тисяч членів. А та голова до думання повинна хоронитися в царських мурах в Москві.

ГАЛИЧИНА В ОГНІ!

УКРАЇНСЬКЕ НАСЕЛЕ77Є СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ БЕРЕТЬСЯ ДО „ВЛАСНИХ ЗАСОБІВ". — САМООБОРОННА АКЦІЯ В КРАЮ. — КОРФАНТИ. — ЗАВДАННЯ НАШОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СЛУЖБИ.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Східна Галичина горить і палає!

Від Карпат до Збруча українська людність повстає проти польського наїздника. Але то не повстанне в звичайнім розумінні цього слова. Люде не збираються в загони та відділи, не кидають своїх осель і родин, не виступають густою лавою й не навязують реґулярних боїв з ворогом. Обставини часу витворили иншу тактику, не таку показну й голосну, але наслідками своїми не менш страшну для ворога.

Ґенуенська конференція не минула для Галичини безслідно. Вона показала цілому українському народови та його провідникам, що правна дорога для оборони своїх прав є добра, але за цими правними вимогами мусить стояти СИЛА. Можна прохати й упоминатися, але треба рівночасно попирати ці прохання та упімнення переконуючими АРҐУМЕНТАМИ. Боги европейської політики все ще жаждуть крови, вони ще не впилися нею до-схочу. Хай же ллеться кров!

Нова тактика українського населення в Галичині — це властиво не нова, а стара тактика. Добре її випробовано в новітнім часі в Ірляндії, а в часах давнійших — на Балканах, коли тамтешні славянські народи боролися з Турками-яничарами за свою свободу. Це ТАКТИКА МАСОВОГО ТЕРОРУ. Окупанти не повинні мати ані одної спокійної хвилини. Лягаючи спати, вони не повинні знати, чи встануть живі; виходячи з дому, вони не повинні знати, чи повернуться здорові; сідаючи їсти, вони не повинні знати, чи в страві на них не чатує смерть.

Польська преса з причин цілком зрозумілих не подає всіх фактів цеї нової війни — мовчазної, але запеклої, — що спалахнула в Галичині. Українська краєва преса має заціплені уста й може подавати такі факти лише за польською пресою — і то не завжди. Світова преса має перед собою події далеко голоснійші, щоб присвячувати спеціяльну увагу поодиноким подіям національної боротьби десь на терені Східної Галичини.

Не зважаючи на це все, яскраве полумя, що занялося в Галичині, кидає зловісні відблиски на цілу Европу. З поодиноких звісток, що пробиваються крізь товщу польсько-яничарської цензури, складається хоч не повний, але досить переконуючий образ. І назва цього образу:

„Галичина в огні!"...

Поодинокі подробиці з цього образу:

Висаджування зелізничих мостів, паленне осель польських кольоністів, убийство польських командантів, комісарів та дрібнійших поліційних і військових аґентів, перетинанне телеґрафічних і телефонічних дротів, паленне військових маґазинів, замахи за допомогою бомб і динаміту на військові та поліційні помешкання, численні підпали, замахи та убивства.

Справці в більшости випадків зникають без сліду. Хто застрілив? Хто підпалив? Хто підложив динаміт? — питають кождого ранку Поляки. Відповідь є одна: Українці! Але хто вони, оті Українці, й де вони — про це Поляки так і не довідуються. У безсилій та беззубій злости вони хапають усіх, кого попало, а найрадше свідомих Українців, що живуть близько того місця, де сталася лиха пригода. Хапають їх, катують нелюдським способом, знущаються з них, як тільки польські яничари вміють знущатися, — але винних усе не знаходять.

А другого дня починається те саме. І так безнастанно й без перерви, день-у-день, вже від кількох тижнів.

Ось і нині аґенція Вольфа доносить під датою 13. липня, що в Ряшеві висаджено в повітре маґазин пороху. Розміри катастрофи — величезні, але хто її доконав — це невідомо. Певно в останніх днях були також инші подібні випадки, але довідатися зможемо про них що-йно пізнійше.

До чого-ж веде ця нова тактика й які вона має вигляди?

Східна Галичина має до діла з двома зовнішніми чинниками: з Польщею та Европою (Америку в цім випадку не числимо, бо вона поки-що утримується від активного втручання в европейські справи). Як реаґує Польща на загостренне відносин у Сх. Галичині, на це маємо посередню відповідь у факті призначення відомого бандита Корфантого на пост польського президента міністрів.

Назвавши Корфантого бандитом, ми нітрохи не погрішили проти правди. Послухайте, як його характеризують самі Поляки:

„Про моральне обличче Корфантого є лише одна думка в Польщі. Всюди й завжди він дбав лише про своє власне збогаченне. Він свого часу був наймитом Ерцберґера та Безелера, він був німецьким пропаґандистом. Бувши вже польським ватажком, він продав часопись „Ґурни Шльонзек" у ворожі руки"...

Так характеризує Корфантого один соціялістичний посол польського сойму. А ось що каже про нього несоціялістичний посол Баліцкі:

„Доки Корфанти не складе справоздання про витрату громадських грошей у Горішнім Шлеску, доти він не може бути міністром-президентом".

До цього ще можна додати, що селянська партія заповідає оголошенне документів, які мають остаточно скомпромітувати Корфантого.

Байдуже, чи справді буде Корфанти польським премієром чи його кандидатуру ще буде відкликано. Можливо навіть, що конфлік „Корфанти-Пілсудскі" ще причиниться до таких глибоких потрясень, яких зараз і збаганути не можна. Нам у кождім разі досить того, що такий бандит міг дістати в польськім соймі більшість у 219 голосів. Це найкраща відповідь українському населенню Східної Галичини. Цим вибором польські правлячі круги ніби кажуть:

— Ви хочете волі, самостійности, державности? Ви хочете терором примусити нас знести окупацію? То ми-ж передамо вашу справу в руки Корфантого: хай він її „розсудить", так, як він перед роком „розсудив" справу Горішнього Шлеску... Били ми вас досі батогами, то будемо вас від нині бити скорпіонами!

Ось відповідь правлячої Польщі на розпучливу спробу українського народу новим способом здобути собі волю. І доки Польща буде Польщею, доти иншої відповіди від неї не почуємо.

Лишається другий чинник: Европа. Тут вигляди инші й далеко кращі. Українське населенне Східної Галичини, розпочинаючи нову боротьбу, й законний український уряд, кликаючи до цеї боротьби, як-раз останній чинник найбільще й мали на увазі. І справді, тут дається багато де-чого осягнути, тут виглядів на успіх є дуже багато.

Не треба забувати, що Польща й досі ще є державою без затверджених границь. Польща й досі ще стоїть під міжнародною опікою та контролею. Останнє слово про долю Польщі ще й досі не є сказане. Кождого дня може наступити та хвилина, коли Найвисша Рада чи яка-небудь міжнародня конференція скаже:

— Годі! Так далі йти справа не може! Коли Польща не може дати собі ради з власними справами, то треба принаймні визволити зпід її безглуздої господарки той край, що невинно стогне під її ярмом і давно вже дістав од нас формальну згоду на утворенне власної держави!

Так, ця хвилина може наступити кождого дня, й той пожар, що знова спалахнув у Галичині, дуже її прискорює. Але конче потрібно, щоб світ був краще поінформований про той пожар у всіх його подробицях. І це ставить перед українською інформаційною службою, й не тільки перед нею, а також перед кождим українським громадянином по-за межами Галичини, поважне завданне — напружити всі свої сили, щоб надати останнім подіям у Галичині як-найширшого СВІТОВГО розголосу.

Галичина горить! Галичина в огні! Галичина палає! Ці трівожні кличі мусять увійти не тільки в нашу власну свідомість, як „отче наш", але також у свідомість кождого чужинця, особливо такого, що має яку-небудь силу й який-небудь вплив. Багато в цім напрямі вже зроблено й ще робиться, але треба змобілізуати й останні сили, щоб цілий світ за нами повторяв:

— Галичина в огні!

Берлін, 17. липня. Радянин.

НА ПОМІЧ УКРАЇНСЬКИМ СТУДЕНТАМ В ЕВРОПІ.

Примірна Українка.

Одною з тих, які не нікого не ждуть і підпомагають ділом а не словом є тром. **Агафія Бундзяк з Ню Гейвен, Конн.** Коли появився поклик в українських часописах, щоби громадяне і товариства брали на удержанне українських студентів в Европі, то вона на нікого не ждала, а розуміючи вагу справи, надіслала $10 т. е. підмогу на перший місяць двом українським студентам в Европі до Товариства Української Молодіжи, в Ню Йорку з тим, щоби призначити на її стале удержання двох студентів, що не мають ніяких знайомих в Америці. Це зрозуміння ваги освіти зі сторони української дівчини повинно послужити за примір другим українським дівчатам тимбільше, що як ми довідалися, ся дівчина не належить до богатих і що не має такої народної цілі, на якуб вона не дала своєї жертви.

Загалом зголосилися до тепер опікуни для 14 студентів. А то крім 5-ох попередно оголошених:

Ліга Горожан і Ветеранів, Пітсбург, Па. для студ. інж. в Празі **Володимира Дуденка** (ч. 59); **о. Іван Жук,** Пітсбург, Па. для студ. інж. в Празі **Петра Кошюби** (ч. 108); **Агафія Бундзяк,** Ню Гейвен, Конн. для студ. в Празі **Олекси Кривоязя** (ч. 110); і **Михайла Тимчука** (ч. 218); **о. Олександер Пристай,** Карнегі, Па. для студ. інж. в Празі **Михайла Мінчака** (ч. 150); (Всі вище названі опікуни надіслали по $5 на одного студента на перший місяць. Також надіслали по $5 попередно оголошені опікуни **Іван Швед,** Карнегі, Па. і **Анна Зборівська,** Орендж, Конн.)

22 сотня Січи в франкфордській громадою для студ. гірничої Академії в Пшібрамі Андрія **Чайковського** (ч. 236); **Ліга Горожан і Ветеранів** в Ню Йорку для 3 студентів, яких має вибрати призначена до того Комісія з рамени Ліги.

До тепер отже зголосилися опікуни для чч. **102, 21, 117, 238, 101, 59, 108, 110, 218, 236, 150.** Загальна сума підмог, яка вплинула до каси товариства виносить $45, яку надіслали опікуни для чисел, друкованих товстим друком.

В Ню Йорку, дня 30. липня 1922. р.

За Тов. Української Молодежи в Ню Йорку:

Богдан Каштанюк, голова
Осип Білоган, секр.

ДО ГРОМАДЯН В ПРОВІДЕНС, Р. АЙ.

Родимці: — **Дня 6-го серпня** відбудеся **ВІЧЕ** під ч. 184 Prarie Avenue, South Providence, о годині 3-тій пополудни. — Проситься всіх Українців явитися громадно позаяк справи вельми важні і пекучі: як справа голодуючих на Україні, справа церкви і школи у Провіденс. Родимці покажім, що ми народ свідомий, чуйний на братнє горе, покажім що ми розуміємо вагу єдности та солідарности, не стягаймо на себе проклонів конаючих братів гень далеко на батьківщині. Приходіть всі як один. Подальші товариства зволять висилати своїх делегатів. На вічу будуть говорити краєві і свої бесідники. 179

ЗА КОМІТЕТ:
М. Пшоновський, М. Хрипливий, М. Сьвідер.

NEW YORK, N. Y.
УКРАЇНСЬКА НАРОДНА ГРОМАДА.

Отсим подається до відома всім членам і представителям українських товариств, братств і сестрицтв, що **ЗАГАЛЬНІ НАДЗВИЧАЙНІ ЗБОРИ** У. Н. Громади відбудуться **в пятницю, дня 4. серпня с. р.,** в великій галі У. Н. Дому(217-219 Іст 6-та вул., о 8-мій годині вечером. Проситься всіх до як найчисленнійшої участи. 179

ЗА У. Н. ГРОМАДУ:
Петро Левків секретар.

Олександер Колесса.

НАШІ СКАРБИ.

На рідній нивенці
Зритій підковами
Кістьми засіяній,
Кровю поливаній
Сходить нам зіллячко
Ясні самоцвіти...
Силу всю яру,
Соки поживні всі,
Краски розмаїні,
Все своє серденько
Нива випустила в ті
Ніжні лелїточки.
Ниву стинала лють
Не зморозила їх;
Спека безводная
Не завалила їх
Повінь розбурхана
Не замулила їх.
Ярі, зелені,
Сильні та гожії
Все процвітають нам:
Наші то пісоньки
Наші перлиноньки
Наші то скарби всі!
Поки земниця та
Ще зеленіеся
Вкраїнські серденька
Доки трепечуться
Поти цвіточки ті
Нам процвітати-муть.

Женці охочії!
Станьте на загоні!
Раннеє сонічко
Блисне — відібється
В розквітлих чашечках
У ваших оченьках.

Кождая цвіточка
Дихне привітно вам
Чаром — приманою
Серце зворушить вам
Тужною мовою
Буйною силою.

Шепне, розкаже вам
Як вона виросла,
Як розвилася,
Щастем чи горенько
Смутком чи радістю
Як наповалася.

З кождої чашечки
Втягнете в грудь свою
Ясний любови жар
Братчика бідного
Не відцураєтесь
Радо пригорнете.

Женці охочії!
Станьте на загоні
Раннеє сонічко
Блисне, відібється
В розквітлих чашечках
У ваших оченьках.

... нашим Товариством прийшли під 3 і 4 точки нарад.

Мимо тяжкого положення нашої справи в перших днях Конгресу з причини сильної контракції польських делегатів, і інтензивна і послідовна праця нашої делегації принесла повний успіх поставленних нашим Товариством домагань.

По невдачній спробі цілковитого віддолення справи принятття нашого Товариства на пленарнім засіданню Конгресу з дня 5. ервня с. р. відіслано по промові **Др. Ол. Марітчака** справи, предложені нашим Товариством, до першої і пятої Комісії які мали прийти з відповідними внесками перед Конгрес.

Засідання пятої Комісії (для біжучих справ) відбулося в дні 6. червня с. р. де реферували справу іменем нашої делегації: Др. Ол. Марітчак про державно-правні становище східногалицької справи, і Др. М. Лозинський про історичні основи нашої державности.

Опісля слідували відповіди і закиди, особливо що до статуту нашого Товариства, зі сторони польських делегатів гр. Лося і проф. Дембінського, на які відповів іменем нашої делегації Др. Ол. Марітчак. По півторагодинній дискусії пята Комісія ухвалила отсі резолюції:

Становище Східної Галичини.

I. Комісія є погляду, що з причини окремої особовости признаної Східній Галичині (Західній Україні) великими державами Антанти і Союзом Народів численними рішеннями, виданими в справі Східної Галичини (Західної України) належить її уважати окремим краєм).

(Пропозиція делегації Великої Британії, принята 15 голосами так; 1 ні, а 3 здержанними від голосування).

II. Шеста Конференція жаліє, що правне становище Східної Галичини дотепер невияснене і уважаючи, що сучасний стан сеї території спричинює великі трудности, висказує бажання, щоби правне становище Східної Галичини порішено в можливо найкоротшім часі.

(Пропозиція голяндської делегації принята одноголосно).

Урядовий протокол з оригінальним текстом звучить:

Seance du 6 Juin 1922, le matin.
Commission 5. des Actualites.
VII(b)

STATUT DE LA GALICIE ORIENTALE.

La Commission est d'avis qu'on raison de la personnalite propre qui lui a ete reconnue par les Puissances allies et associees et par la Societe des Nations dans les Deliberations poursuivies par celle au sujet de la Galicie Orientale (Ukraine Occidentale), il y a lieu de la consided conune un paye distinct.

(Proposition de la Delegation Britannique, adoptee par 15 "oui", contre 1 "non", et 3 abstentients.)

Seance du 6 Juin 1922.
Commission 5. des Actualites.
Proposition 7. (a)

La sixieme Conference regrette que la situation juridique de la Galicie Orientale reste oncore incertaine et considerant que l'etat actuel de ce territoire donne lieu a des graves difficultes exprime le voeu, que la situation juridique de la Galicie Orientale soit regler dans le plus bref delcis possible.

(Proposition de la Delegation Jullandaise adoptee a l'unonimite).

В дні 7. червня с. р. відбулося засідання першої Комісії (для справ внутрішних) на якім ухвалено одноголосно — при здержанню від голосування польського делегата — принятте нашого Товариства до Союза. Справу Східної Галичини реферував на тій Комісії Др. О. Марітчак.

Того самого дня о год. 4. по пол пленарне засідане Конгресу ухвалило одноголосно спершу принятте нашого Товариства до Союза а опісля по рефераті делегатки Великої Британії, віконтес Гледстон подані вище резолюції. Ухвалене резолюцій принято Конгрес оплесками.

Відень, дня 12. червня 1922.

Президія Західно-Українського Товариства Ліги Націй:

Др. Олександер Марітчак, головний секретар.
Др. Роман Перфецький, президент.

ШЕСТИЙ КОНГРЕС МІЖНАРОДНЬОГО СОЮЗА ТОВАРИСТВ ЛІГИ НАЦІЙ В ПРАЗІ

Комунікат Західно-Українського Товариства Ліги Націй..

В днях від 3-7 червня с. р. відбувся в Празі, при співучасти около 300 делегатів заступаючих 25 держав Европи, Америки і Азії, шестий Конгрес Міжнародного Союза Товариств Ліги Націй, який між иншими мав порішити справу політичного становища Східної Галичини іпринятте Західно-Українського Товариства Ліги Націй до Союза.

На денний порядок Конгресу поставлено слідуючі справи:

1) охорона національних меншостей;

2) знесенне ріжниць в трактованню рас;

3) внутрішні справи (принятте нових товариств, зміни статуту, пропаганда, свято Мира, відзнаки мира);

4) правничі справи, (явність мировых договорів, склад членів Ради Ліги Націй, Міжнародний Трибунал, оборона держав проти фальшивих вісток);

5) справа зброєнь (обмеженнє зброєнь, приватна фабрикація зброї і її продаж).

6) політичні справи переведенне універсальности Ліви Націй і положенне христі-ян в Малій Азії.

На Конгрес виїхала делегація нашого Товариства з Відня в отсім складі: Др. Роман Перфецький як президент делегації, Др. Кирило Трильовський, Ілія Семака і Др. Олександер Марітчак як члени. В працях делегації взяли участь також відпоручники філії нашого Товариства в Празі а саме: Др. Михайло Лозинський як голова філії, Др. Олександер Колесса, Др. Людомир Давидовський і Кость Гладій.

Після поданого вище денного порядку справи піднесені ...

ДО ПАРЛЯМЕНТУ В ПРОВІНЦІЇ МАНІТОБА, В КАНАДІ, ВИБРАНО ТРОХ УКРАЇНСЬКИХ ПОСЛІВ

Дня 18. липня с. р. відбулись в провінції Манітобі в Канаді, провінціональні вибори в 52-ях виборчих округах. Всіх округів є 55; в двох з них відложено вибори на пізніще з огляду на велику і далеко на півночи положену територію — а іменно Ді Па і Руперт Ленд, а в третьому, Етелберт, де фармерський кандидат, Григорчук, мав бути вибраний через аклямацію, в послідній хвилі зайшла якась перешкода (здаєть ся, лібіральне правительство боялось, щоби одинокий через аклямацію вибраний посол не був фармер і Українець) і вибори відложено на пізніще. При виборах ПОБИЛА ПАРТІЯ ФАРМЕРІВ-ПРОГРЕСИСТІВ. Лібералльна партія зістала тяжко побита; вибраними зістали тільки два міністри, Норріс, премієр і Джекобс, еторні дженерал (міністер судівництва). Консервативи задержали тусаму силу що мали передтим; робітники стратили два мандати.

3 пятьдесяти двох вибраних послів належать

до американської прогресивної партії	25
Лібералньої партії	7
Незалежних послів	8
Консервативних послів	6
Робітничих послів	6
Разом	52

В НОВІМ ПАРЛЯМЕНТІ БУДЕ 4-ох УКРАЇНЦІВ, А ІМЕННО ЯКИМІЩАК З ЕМЕРСОН, БАЧИНСЬКИЙ З ФІШЕР, РОЄСЬКИЙ З ГІМЛІ І НЕМА СУМНІВУ ЩОДО ВИБОРУ ГРИГОРЧУКА В ЕТЕЛБЕРТ.

Окрім тих чотирох кандидатів ставали до виборів два Українці з большевицької партії, Попович і Колісник, але оба вони потратили депозити.

Минувшого тижня відбулися збори нововибраних фармерських послів, на котрих вибрано провідником партії президента Рільничої Академії в Манітобі, Джана Брекена. Вибір Брекена премієром Манітоби стрінувся із загальним одобренем. Новий премієр є незвичайно здібним адміністратором і чоловіком поступових ідей.

НА ПОМІЧ УКРАЇНСЬКИМ СТУДЕНТАМ В ЕВРОПІ

Українці та Українки:

Памятайте, що $5.00 дасть одномісячне удержанне українському студентови в Европі. Причинїться отже до поширення освіти між українським народом. Не вагайтеся, а ще сьогодня вишліть отцей витинок на адресу: **Ukrainian Young Men and Women's Ass'n, 30 East 7th Et., New York, N. Y.**

Я (ми) нижче підписаний(ні) зобовязуюся(емося) посилати що місяця по $5.00 на удержанне студента(ів) ....

Прошу(симо) уділити нам близших інформацій що до часу та роду студій названого(них) студента(ів).

Імя і назвиско ....

Адреса ....

Г. Райдер Гегард.

ВИПРАВА ПО АФРИКАНСЬКІ СКАРБИ.

(Продовження).

(8)

Пан Кліфорд.

„Як?" запитала вона, посміхаючись, — „се з завязаною головою? Хиба що тільки на твій погляд". А сама подумала, що слово „гарний" більше підходить до її батька, який з своїми виразними, очима, рухливим обличчем, гарно вирисуваним ротом з ямками з боків (такими подібними на її власні ямки) і сивою бородою, — дійсно був надзвичайно гарний, не зважаючи на його немолоді літа. Дивлючись на нього, шляхетно-гарного і симпатичного, Беніта з дивуванням спитала себе, — невже сей чоловік міг вдарити її маму, але згадавши його такого, який він був перше — в часи своєї пристрасти до спиртових напитків, згодилась, що питати було не треба.

„Мила моя", сказав пан Кліфорд, гладючи дочку по руці своїми тонкими пальцями, ти не можеш собі уявити, що я витерпів. Сподіваючись твого приїзду, я спинився в королівській гостинниці; раптом приходить депеша зі звісткою про загибіль „Занзібару" і всіх його пасажирів. Ся звістка зробила на мене таке вражіння, що я уперше, по довгих літах випив, щоб втопити в вині своє горе. — Не бійся, голубко, се вперше і в останне. Але незабаром прийшла телеграма з реєстром врятованих, в числі котрих, слава тобі Боже, була й ти".

Старий зітхнув з полегшенням.

„Так", сказала Беніта, „я повинна дякувати йому і... другому. Ти чув сю історію... ну, одним словом, як пан Сеймур врятував мене?"

„Трохи. Тоді як ти вибралася, я балакав з офіцером, що командував вашим човном. Сеймур був відважний чоловік, Беніто, і мені сумно говорити, що його вже немає на світі".

Беніта, бліда як смерть, ухопилася за стовпчик. Очі її дивилися на батька.

„Через що ти се говориш, батьку", — спитала вона хутко.

Пан Кліфорд витяг з своєї кешені останнє число „Натальського Меркурія" і тим часом, як його дочка, почуваючи страшні муки ждала страшних слів, він хутко проглядав довгі шпальти присвячені описанню загибелі „Занзібару". Нарешті, натрапивши на те що треба, він почав читати. Було написано ось що:

„Люде, розіслані щоб оглядіти ту частину берега, що проти катастрофи, донесли, що вони зустріли якогось кафіра, що йшов вздовш берега, і в якого руках був золотий чоловічий годинник, який, як каже він сам, він взяв з трупа невідомого білого пана, який він знайшов на піску коло річки Умволі. На внутрішнім боці зверхньої кришки стоїть вирізано: „Сеймурови Роберту Сеймурови від його дядька з приводу скінчення двадцять першого року життя". Виявляється, що Роберт Сеймур був між пасажирами першої кляси пароплаву „Занзібар". Він походив з старої англійської родини у Лінкольнширі і їхав до Південної Африки другий раз, вже побувавши в ній кілька літ тому, коли він приїздив сюди разом з своїм братом, полювати на дикого звіря. Пан Сеймур був відомий стрілець і англійський джентельмен вищого гатунку. В останне його бачив один з врятованих пасажирів „Занзібару", коли він ніс на човен панну Кліфорд, дочку добре відомого натальського піонера, але, що виходячи з звідомлень, панна Кліфорд осталася жива, а він увійшов в човен разом з нею, то причини його сумного кінця ми поки що не знаємо гаразд і нам лишається, до якогось часу тільки догадуватись та припускати".

„Боюсь, щоб се не було занадто певно". Сказав пан Кліфорд, складаючи часопись.

„Еге, занадто певно", відкликнулася глухим голосом Беніта. „Але проте... проте... ох! Батьку, він саме перед тим попрохав моєї руки і я не можу повірити, щоб він міг умерти, не почувши моєї відповіди".

„Господи святий!" сказав старий, вони нічого не казали мені про се. Се, Господи, як тяжко. Хай тобі поможе Бог, моя бідна дитинко! А він, певно, не инакше, як опинився в числі тих трьох сотень людей, що загинули разом з ним. Держись, моя дочко, хоч перед сими людьми. Дивись — он наближається пароплавчик".

Наступний тиждень минув майже непомітно для Беніти, бо вона переїхала з батьком на беріг і спинилася в добрих його приятелів, як раз недалеко від Берел; нервове піднесення, викликане врятуванням та горем перейшло на підупад; настала необхідна реакція. Вона зробилася така погана, що лікар, якого закликали, сказав їй не вставати з постелі і вона пролежала пять день. За сі пять день рану на виску майже зовсім затягло їй і вона так відпочила, що на шостий день уже вибралась з своєї кімнати на веранду, і могла дивитися на жорстокий океан, що ліниво дрімав під спокійним небом.

Прийшов її батько, що весь сей тяжкий час ніжно ходив коло неї, і сівши поруч з нею, почав гладити її по руці.

„Чудово", промовив він, заклопотано подивляючись на дочку, — „ти починаєш знов робитися сама своя".

„Я ніколи не буду вже сама своя", відповіла вона. „Моє колишнє я умерло, хоч зверха я та сама. Батьку, може се й погано, але я хотіла, щоб і я умерла. Я жалую, що він не взяв й мене з собою, коли кидався у воду, щоб зробити легше на човен".

„Не говори такечки", перебив він її хутко. „Звичайно, я розумію, що я не дуже-то тобі потрібен, — та чи й може бути инакше після всього того, що було. Але я люблю тебе, мила, і не дуже-б хотів, щоб я загубив тебе, коли я знову остануся сам, то..." він замовк.

„Ти не лишишся на самоті" ласкаво дивлючись на батька своїми темними очима відказала Беніта. „Ми повинні тепер жити одно для одного, бо нам немає для кого більше жити, правда? Решта не вернеться ніколи".

Кліфорд пригорнув до себе дочку і гаряче її поцілував.

„Як би ти тільки навчилася мене любити", сказав він.

„Я й тепер люблю тебе", відповіла вона: я, що більше ніколи не полюбить ніякого чоловіка на світі".

З сеї розмови почалася між батьком та дочкою глибока обопільна любов, яка ніколи вже не переставала.

„Чи є якісь новини?" спитала вона трохи згодом.

„Про нього нема нічого. Безумовно, що як кафір пішов, то його тіло затягло водою. Тепер я добре собі його пригадую. Він був молодець, і тоді ще прощаючись з ним, я собі був подумав, що яка то шкода, що в мене немає такого сина. І подумати тільки, що він міг зробитись моїм близьким родичем. Проте, як говорить африканське прислівє, коли віє вітер, трава мусить хилитися".

„Я рада, що ти його знав", відповіла Беніта просто.

Забалакали про друге. Між иншим старий Кліфорд сказав дочці, що випадок з Робертом став спільним добром і що всі звуть його героєм, що-ж до неї самої, то нею страшенно цікавляться усі городяне.

„В такім разі, чи не можна звідси поїхати кудись якомога швидче" — забалакала Беніта нервово... Але куди ми поїдемо, тату?"

„Се, моя голубко, цілком залежить від тебе. Слухай-но, я тобі скажу ось що. Впродовж багатьох років я уперто працював, спочатку сам, а потім у купі з спільником; з сього виходить те, що ми маємо чудовий маєточок в Трансвалі, в гірничій місцевости коло озера Крісі, в бік від цекерсмутської дороги. Тамечки ми розводимо коні. Я склав собі 1.500 фунтів, а маєток дає нам що року 600 фунтів прибутку. Але сама місцина доволі самотня; в околиці є всього навсього де-кілька бурів — хоч хлопці вони добрі. Дуже може бути, що ти не схочеш жити без людей".

„Мені не здається, щоб я не хотіла жити на безлюддї".

„Боюся, що ти говориш так тому, що ще не скоштувала, що то за життє без людей. Тепер ось що. Я можу продати свою частину свойому спільникови, який, я гадаю не відмовиться її купити, або-ж — довірити йому, щоб він надсилав мені мою частину прибутку. Се, звичайно, не так то зручно. Тоді можна буде осилитися в якімсь місті, або недалеко від якогось з них, або, навіть маючи на увазі, що в тебе є твій власний дохід, вернутися до Англії"?

„Тебе особливо тягне до Англії?" запитала Беніта.

Кліфорд похитав головою.

„Ні. Усе моє життє отутечки. Крім того мені хочеться „моя голубко, де-що надбати тобі".

„Де? Серед руїн на горбі?"

„Еге. А ти звідки знаєш? Хоч розумієтеся, ти знаєш, чула від Сеймура, але я тобі розповім докладно про се другим разом, а не тепер. Отже, кажи, як ти хочеш. Тільки памятай, Беніто, що я увесь задежу від тебе.

„Не оселятися в Англії, не вертатися в Англію, бо сей континент зробився для мене святим. Батьку, я поїду до тебе, у твій маєток, і ми там з тобою заживемо собі спокійно".

„Але я мушу попередити тебе", знову заперчив пан Кліфорд, „що в маєтку ми не будемо з тобою самі. Зо мною живе мій спільник, Джекоб Маєр?

„Джекоб Маєр? Ага! пригадую собі", і Беніта злегка затремтіла. „Він, здається, Німець і якась непевна людина?"

„Німецький Жид і, здається, дуже непевна людина". Повинен був би двадцять разів уже доробитися достатків і не дивлючись на се ще й досі нічого не зробив. Занадто непрактичний, занадто великий фантаст. Недобра він людина, Беніто, але розійтися з ним я не можу бо, по перше, з його добрий спільник в роботі, а подруге, я звязався з ним умовою".

(Дальше буде).

НАЩО РОСТИНІ ПУСТОЦВІТ?

Кождому відомо, що квітка родить овоч або якесь насіння. А чомуж то у деяких рослин не кожна квітка родить, чомуж то буває й пустоцвіт, котрий ніколи не родить, от, наприклад, у кавуна, гарбуза, оґірка та конопель, де він навіть завжди більший проти родючих квіток? А тому, що в квітках трапляється иноді таке: не завжди так буває, як у вишні, де в одній квітці і тичечки, і маточки, а часом так, що в одних квітках — тільки маточки, а в других — самі тичечки; от із цих вже й не буде нічого і через це вони й звуться пустоцвітом.

Нащож той пустоцвіт, коли з його нічого не роде, невжеж він цвіте дурнісенько? Ні, без його теж нічого не булоб, бо вінже достарчає той квітовий пил, котрий потрібен маточкам, щоб з їх родився овоч, — отсей пил перенесеться вітром або комаством до родючих квіток та й зародить в маточці овощ.

Такі неоднакові квітки частенько трапляються і в дерев. і у всяким зіллі. У кукурузи, наприклад, родючі квітки ростуть товстим колосом-качаном зісподу її, а пустоцвіт — довгими та ріденькими колосками зверху, звідки й висипається їх пил на родючий колос; тим-то зерно і врожає тільки зісподу кукурузи, а як обірвати той пустоцвіт, тоді зерен зовсім не буде:

Малесенькі квіточки березы, дуба та ліщини теж неоднакові: пустоцвітні збіраються звичайно в колоски, котрі висять на деерві немов якісь сережки, а родючі сидять невеличкими купками та й користуються квітовим пилом тих сережок. Зробивши своє діло, пустоцвітні сережки зараз і падають додолу та иноді так і вкриють всю землю попід деревом. А то ще буває инакше: трапляється й таке, що пустоцвіт буде на одній рослині, а родючий цвіт на другій такійже; от, наприклад, у конопель: на плосконі — тілки пустоцвіт, і тим вона ніколи не родить насіння, а на матірці — самий родючий цвіт; тож не дурно вона й матіркою зветься, бо од неї справді й розводяться коноплі. У верби та в осики пустоцвіт та родючі квіточки теж ростут не на однім дереві, а так, що пустоцвіт на однім, а родючі на другім. Як же то з цих дерев уродиться насіння, коли буває, що пусто цвітнє дерево геть далеко від маточного? Та вітер перенесе легесенький квітовий пил їх хоч би й дуже здалеку. Алеж иноді такі рослини, що з нарізними квітками, ростут так вже далеко одна від одної, що тоді а-ні комаство, а-ні вітер нічого не вдіють, хіба вже сам чоловік допоможе. От, наприклад, фигове дерево, що росте в Африці, звідки й до нас привозять його солодкі фиги, — воно теж таке, що на одному виростає тільки пустоцвіт, а на другому самі родючі квітки, але тут частенько трапляється таке, що вони стоять дуже вже далеко одно від одного, иноді на кільканадцять верстов, і тоді той пил вже ніяк не перелетить до родючих квіток. То люди роблять такечки: наріжуть його пустоцвіту та й порозвішують по гилочках родючого дерева, а щоб кожному не плентатись за тим пустоцвітом Бог-зна куди, то там навіть на продаж вивозять пустоцвіт цілими хурами.

А от висока тополя, то ця зовсім не родить у нас свого насіння, бо вона не наша, а перевезена до нас ще у давні часи з самим пустоцвітом, — і стоїть вона сиротою, не маючи поруч себе другої, котрій здався б пил її квіточок.

ЯК ВИГУБИТИ КОМАРІВ.

(З Уряду Публичного Здоровля).

В Америці виводиться поверх сто ріжних пород „москітів" чи то комарів. Всі вони і дошкульні і користи з них нема ніякої. Деякі породи не лиш докучливі, а й небезпечні для здоровля. Є така порода комарів, що розносить малярію і є ще инша заражує людей жовтою пропасницею.

Що комарів можна вигубити так що й сліду з них не лищиться, — доказала історія Панамського Каналу. Здається ніде в світі нема стільки міліонів і міліонів „москітів", скільки їх виводились в гнилих тропічних багнах Панами. Скоше чи пізнійше кожна біла людина мусіла впасти там жертвою жовтої пропасниці і або згубивши здоровлє чим душ втікати або безвихідно погибати. І поки взагалі инжинери могли взятися за будову каналу, лікарі мусіли наперед винищити заразу і її жерело — незлічимі мілони комарів. Зроблено се з таким успіхом, що й канал збудовано і з того часу нема там ні комарів ні малярії ні пропасниці ні иншої зарази. Розуміється, вигубити комарів можна лише громадським заходом; може се зробити лише громада, місто чи уряд, коли вони дбають про вигоду та здоровлє людей. А окремі люде можуть лише спонукати їх до того та з свого боку подбати аби сами в себе дома не розмножувати поганих комах.

Вигубити комарів можна трема способами. Як відомо, комарі виводяться лише в стоячій воді: в багнах та мочарах, в калюжі або й у бочці з водою. Коли висушити багна та мочари (богато їх, напримірів, в Ню Джерзи та на Лонґ Айленд), позасипувати ями, щоб по дощи не лишалися калюжі, та виливати воду з всяких бочок та зливів, щоб не застоювались, — то й комарів не буде. В одній відкритій бочці з дощівкою, в затканій ринві або рівчаку може виховатись стільки комарів, що вистарчить аби докучити всім сусідам.

Другий спосіб — се вигубити молодих москітів (червячки), поки вони ще розвинулись і можуть кусати. Як відомо, комарі складають свої яєчка в стоячій воді. Через скільки день з тих яєчок розвиваються червячки (куколки), які вже мусять дихати і для того часто підходять до поверхні води і виставляють свої коротенькі дихавиці понад воду. Коли-ж по воді розілляти трохи нафти, керосину або й звичайної дешевої ропи, то вона розливається широко по поверхні, затикає молодим комарам їх дихальні цівки і вони душаться. Скількu капель ропи вистане на широкий простір води.

Коли-ж непрактично запускати ропою ставок чи сажавку, тоді можна вигубити комарів напустивши туди кобликів, золотих рибок та иншої риби, що ласа на комарів червячки і масово їх зїдає.

ХЛІБОРОБСЬКА ЗЕМЛЯ В ЕВРОПІ І В АМЕРИЦІ.

Нераз говориться про те, що добре булоби пристосувати новітні методи американського хліборобства в тій чи иншій европейській країні. В іміґрантів хліборобів теж нераз можна стрінути противне бажаннє, а саме обробляти американську ріллю на свій старо-краєвий спосіб. На ділі одначе таке пересадженнє кращих хліборобських методів з одного боку океану на другий мало коли можливе. Переселившись в Висконсин німецький селянин не може ходити коло землі так, як ходив коло неї в своїй Баварії, і вернувшись в Баварію він не може господарити так, як навчився в Висконсин. Просто тому, що земля (ґрунт, почва,) тут і там инакше, родить і инакше треба коло неї походити. Пристосувати заморську господарську практику буде можна аж тоді, коли всюди по Европі і в Америці хліборобська земля буде науково досліджена і порівнана. Таке порівнаннє малоби велику вартість для хліборобів, аґрономів і економістів. Та поки що в тих дослідах зроблено ще тільки початки.

Мж иншим недавно вернувся з поїздки по Европі др. Ч. Ф. Марбут, якого вислав туди американський Департамент Хліборобства саме з тою цілю — порівняти ґрунт в ріжних европейських краях з американським. Окрім богатьох інформацій наукового і практичного значіння др. Марбут привіз з собою 250 зразків землі з ріжних сторін Европи. Ті зразки будуть піддані ріжнородним аналізам в химічних і аґрономічних ляборaторіях і поки що він оголошує тільки загальне порівнаннє.

Північна Франція — се европейське Кентокі з його славною „синьою травою". Вапняна земля родить тільки дрібну пашню, а за те богато фруктових дерев і знамениті, мабуть найкращі на всю Европу, пасовиска. В південній Німеччині на горами і долинами і нагадує земля горбковата, схвильована горами і долинами, і нагадує долини Шенандо в Вирджінії і Лебанон та Кумберленд в Пенсилвенії. Коло Липська вона більш похожа на землю центральної Індіяни. Далі в нутрі старої Чехії почва майже точнісінько така сама я к в південо-східній Пенсилвенії (честерська земля). Що далі, на угорській рівнині (пусті) земля своєю краскою скидається на південний Висконсин і північний Ілинойс, але зрештою більш похожа наріллі західної Мінесоти і східних Дакот і також родить пшеницю, ячмінь, овес і кукурузу. Степи Семигороду, з глинковатою землею і з богатим плодом кукурузи, конюшини і вівса, можна найти на півдни Америки, в Тексас. За Карпатами в Молдавії починається і простягається через Бесарабію і Україну геть аж в південну Росію славна чорноземна полоса, для якої теж можна підібрати американську аналоґію, саме пшеничні ниви Північної і Південної Дакоти, Небраски і Кенсас. В Греції коло Атен земля такаж суха, безводна і безплодна як в Арізоні. Околиці Риму скидаються на деякі каліфорнійські долини, каменисті, з тонкою верствою пісної землі і авіть на пасовиско мало здатні.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ПАТЕРСОН Н. ДЖ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 64 У. Н. Союза, повідомляє, що митинґ відбудеться о 6. годині пополудни в суботу, дня 5. серпня в галі при 435 Мень ул. На порядку нарад є важні справи до полагодження, тож проситься, щоби кождий член явився. Неявившийся член заплатить кару. — В. Григорчук, предс.; Г. Ничка, кас.; М. Сас, секр.

ДЕРБИ, КОНН. Тов. Зап. Січ, від. 23 У. Н. Союза, повідомляє всіх членів, що піврічний мітинґ відбудеться в неділю дня 6. серпня в 2. години пополудни в гали шкільній під ч. 135 Мейн стр. А що є важні справи до полагодження проситься всіх прибути. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1.00.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ